

Telefon štev. 3040.

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE SHS

List izhaja 1. in 15. v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 2 Din. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani. — Št. Peterska vojašnica. Telefon štev. 3040.

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

Ugotavljanje siromašnosti.

Finančni zakon za leto 1928./29. je podlago siromašnosti pri invalidski zaščiti nekoliko spremenil in sicer je storjena sprememba v korist uslužbencev in ročnih delavcev. Dotičnim se je poprej štel v cenzus davek na ročno delo, kar je bilo z ozirom na njihovo gmotno stanje in sorazmerje z drugimi davki zelo krivično.

Od 1. aprila 1928 dalje je to popravljeno in sicer tako, da vsi uslužbenci, ki ne živijo od samostojnih podjetij, prejemajo polno invalidsko zaščito in prejemke. Tako prejemajo polno invalidnino vsi oni, ki so plačani na teden ali 14dnevno. Med onimi pa, ki imajo mesečne plače, so siromašni, če so samci, ako ne dobivajo nad 1800 Din mesečno, ako so pa oženjeni pa, ako ne dobivajo nad 2400 dinarjev mesečno.

Kakor določeno, morajo dobivati vsi dotični, katerim ta sprememba popravljata stanje, svoje prejemke od 1. aprila 1928 naprej. Vendar pa to ne gre kar avtomatično, temveč morajo dobiti najprej o tem sodne odločbe.

Opazili smo, da prvoinštančna sodišča še ne izdajajo tozadevnih spreminjevalnih odločb. Upravičenci pa tudi sami po večini ne zaprosijo za nje, ker jim odredbe niso znane.

Zato opozarjamo vse dotične invalide, kateri kot uslužbenci danes ne prejemajo cele invalidnine ali vojne vdove, ki je sploh ne prejemajo z ozirom na ročni davek, naj skrbijo, da jim bodo sodišča spremenila njihove sklepe. Dobro bi bilo, ako dotični sodišča na to opozore pismeno ali ustmeno.

Uslužbencem z mesečno plačo se je treba ravnati po gori omenjeni bazi mesečnih prejemkov. V par slučajih so bile take intervencije že storjene, toda sodišča so odgovorila, da nimajo še tozadevnih navodil. V tem oziru jih gotovo ni treba, ker pove zakon dovolj jasno in daje tudi polno moč za priznanja.

Ta podlaga siromašnosti mora veljati seveda tudi za druge pravice po invalidskem zakonu in ne samo za invalidnino.

Pri vseh prošnjah je treba prilagati poleg drugih prilog tudi davčno potrdilo. Zahteve so, naj bo potrjeno, da dotični ne plačuje nad 20 Din neposrednega davka.

Sedaj pa je postalo drugače. Davkarje morajo upoštevati to, da ne bodo potrjevale med neposrednimi davki še naprej davka na ročno delo, ampak da dotični, ki plačajo samo ročni davek, ne plačujejo nobenega neposrednega davka.

Oblasti, ki sprejemajo prošnje za razne ugodnosti in pravice po invalidskem zakonu,

pa ne morejo vpoštevati po sedanjem finančnem zakonu samo davčnih potrdil, temveč potrdila o plačah ali pa sodne sklepe, v katerih je ugotovljena siromašnost.

Dokler ne bodo seveda sodišča izdala dotičnim novih sklepov, morajo biti mero-dajna samo priložena potrdila navedenih dvojnih vrst.

Ako se to ne bi vršilo, ne moreta danes delavec ali delavka dokazati, da sta po invalidskem zakonu siromašna, čeprav jima nov finančni zakon priznava siromašnost.

Da bi se to vršilo, še nismo videli, zato naj vsak tovariš ali tovarišica, kateremu je nova sprememba dala popolno priznanje pravic, pazi na to in pri svoji prošnji opozori na tak nedostatek, ki mu lahko napravi škodo.

Tako naj opozori davkarje pri izdaji davčnega potrdila na določbo glede delavcev in nameščencev v novem finančnem zakonu in k svoji prošnji priloži tudi potrdilo delodajalca o prejemkih plače.

Z ozirom na vse to pa je postalo še neko vprašanje pojasnjeno.

Invalid državni nameščenec ne uživa nikake invalidnine, zato zanj ni v sklepu sodišča nobene odločbe o siromašnosti. Vendar pa ima tudi on pravico na gotove ugodnosti po invalidskem zakonu, ki so vezane na siromašnost.

Lahki in težki invalidi imajo pravico brezplačnega zdravljenja za bolezni, ki ne izvirajo iz vojne in niso z njimi v vzročni zvezi, le ako so siromašni.

Vzemimo slučaj za toplice.

Invalid državni nameščenec potrebuje zdravljenja v toplinah. Za zdravljenje bolezni je pogoj slučaj siromašnosti? V sklepu sploh nima tozadevne odločbe. On mora predložiti davčno potrdilo, toda tudi zanj morajo veljati enake določbe, kakor za druge nameščence, ki ne živijo od samostojnega dela ali podjetij.

Invalid državni nameščenec je torej siromašen, ako njegova mesečna plača kot samcu ne presega 1800 Din, oženjenemu 2400 Din. Zanj mora veljati le tako potrdilo. Za državne upokojence, kateri pa uživajo po invalidskem zakonu invalidnino in imajo v svojih sklepih uradno ugotovljeno siromašnost, se mora po sedanjem finančnem zakonu nanašati ista sprememba, kakor glede delavcev in nameščencev, torej ista baza 1800 Din ali 2400 Din na prejemkih pokojnine. V tem smislu jim bodo morala sodišča urediti za naprej invalidske prejemke in ugotoviti siromašnost.

Svetovni mir po delavstvu.

Generalno vodstvo angleške delavske stranke je izdalo 13. februarja 1928 manifest, ki obravnava mirovno vprašanje. Ko bi ta manifest sprejelo vse delavstvo, da bi postal internacionalna last, tudi po duhu, ne le po besedah, potem lahko rečemo: Vojne je konec.

Manifest se v bistvu glasi: Delavska stranka poudarja svoje neizprosno nasprotstvo napram militarizmu, imperijalizmu in vojni, izraža vero v internacionalizem, kateri je osnovan na sodelovanju svobodnih narodov. Moderni kapitalizem je kotišče stalnega ogrožanja miru. Povzročila vojna bremena v znesku 300 milijonov funtov šterlingov, podjarmlja tuje narode in jih imperijalistično izkorišča ter priklicuje stalno vojno nevarnost. — Vse narode poziva v energičen boj proti kapitalizmu in njegovim posledicam. V doseg tega cilja naj bi se osnovala zveza svobodnih socialističnih držav. Evropski problemi se morajo v bistvu rešiti s stališča splošnosti, v okvirju vseh narodov, ne pa s stališča zmagovalcev in premagancev ali pa pod vidikom kakšne nove pregrupacije držav.

Dosledna duhu teh tendenc zahteva:

1. Popolno revizijo verzajskega miru in vseh mirovnih pogodb z namenom, da se odstranijo vse gospodarske, vojaške in narodne krivice.
2. Ukinitve vseh izjem, ki so jih naložili Nemčiji v gospodarstvu in vojaški organizaciji. Tudi reparacijske dajatve naj se takoj ustavijo.
3. Izbris vseh vojnih dolgov.
4. Ukinitve vseh družabnih naredb, ki ovirajo svobodno občevarje posameznih narodov.
5. Upostavitve prijateljskih odnošajev do Rusije v gospodarskem in političnem oziru.
6. Uničenje vseh vojaških zvez.
7. Reorganizacija sedanje Zveze narodov, v zvezi vseh narodov. Ta zveza ne sme temeljiti na vojaških obvezah in gospodarski moči, ampak na medsebojni pomoči in na mednarodnem sodelovanju.
8. Sprejetje mednarodnega sodstva za vse sporne zadeve po mednarodnem sodišču in po razsojevalni instanci za vse nejuridične sporne zadeve.

Za te ideje se bo borila na vseh mednarodnih forumih.

Ker je svetovni mir in nevarnost nove svetovne vojne velika, obveščamo svoje čitatelje, da bodo informirani o gibanju, da se novo svetovno klanje prepreči.

Politične beležke.

Klanje v Narodni skupščini. V Narodni skupščini so se strankarske strasti tak razvnele, da je prišlo do dejanj, ki so nekaj strašnega. 20. junija 1928 je na seji Narodne skupščine prišlo do tega, da je radikalni poslanec Puniša Račić streljal na opozicijo in ustrelil poslanca Pavla Radića in poslanca dr. Basarička. Stjepana Radića in dr. Pernarja pa nevarno ranil.

To dejanje v Narodni skupščini je državi na njenem ugledu škodovalo in celi svet piše sedaj o teh dogodkih in si misli svoje.

Vojni invalidi tako konsolidiranje naše države, radi katere smo postali vojni invalidi, obsojamo in zahtevamo, da se začne enkrat delati res v prid in ugled države in državljanov.

Razkol v angleški delavski stranki postaja vedno večji, ker sta se bivša predsednika sveta strokovnih organizacij Hicks in poslanec Wheatley pridružila skupini Cooka in Masetona. Nekateri delavski voditelji, kakor Lansbury, skušajo zanikati, da je to gibanje nevarno, vendar pa je Wheatley na nekem zborovanju v svojem govoru ostro napadel Macdonalda ter mu očital, da si je delavska stranka pod njegovim vodstvom zaslužila pohvalo konservativne stranke.

Egiptska vladna kriza. Kralj Fuad je odstavil ministrstvo in poveril sestavo novega kabineta Mahmud paši. Baje je do tega prišlo zato, ker je bilo ministrstvo zapleteno v neki finančni škandal.

Amerika priznava kitajsko nacionalistično vladno. Ameriški generalni konzul je obvestil nankingsko vladno, da so pripravljene Zedinjene države priznati nacionalistično vladno in revidirati vse kitajsko-ameriške nepravilne pogodbe. Kakor se izve, sta pripravljena Francija in Japonska, da sledita ameriškem zgledu. Angleška vlada pa hoče še počakati, dokler ne pride na Kitajskem do stabilnega režima.

Predsednikom pariškega mestnega sveta je izvoljen s 45 glasovi proti 20 glasovom socialist Marchand.

Demisija avstrijskega pravosodnega ministra dr. Dinghoferja je kot posledica procesa proti Beli Kunu, čigar izročitev Madžarski je zahtevala velenemška stranka. Po svojem odstopu prevzame mesto predsednika najvišjega sodišča, ki je bilo že za njega rezervirano.

Bela Kun je obsojen na tri mesece in na izgon. 26. junija t. l. se je vršila razprava proti Beli Kunu. Bela Kun je na vprašanje predsednika, ali se čuti krivega, odgovoril, da deluje po načelih komunistične internacionale v interesu zmage in osvobodilnega boja proletariata in da je za to odgovoren samo pred svojim lastnim razredom. Bela Kun je nastopal zelo samozavestno. Neposredni povod za njegovo potovanje na Dunaj je bilo pismo prijatelja, ki mu je sporočil, da nameravajo skleniti med Madžarsko in Italijo tajno pogodbo in da je madžarski generalni štab že izdelal načrt, ki vsebuje že docela konkretne podatke o tej zvezi z Italijo. Bela Kun je smatral za potrebno, da z ozirom na to pismo in na splošni svetovni politični položaj vzame stališče proti pripravi nove imperalistične svetovne vojne, ki bi bila naperjena proti sovjetski Uniji.

Sodni dvor ga je obsodil na 3 mesece ječe radi tega, ker je vzpostavil zvezo s tajno inozemsko organizacijo, od ostalih točk pa je bil oproščen.

Obetajo se senzacije z vladarskimi pismi. Kakor poroča »Daily Telegraph«, se mu je posrečilo pokupiti na stotine pisem bivših

evropskih vladarjev. Med njimi so tudi pisma angleške kraljevske dvojice ruski carici, ki so bila izročena angleškemu kralju.

Novi italijanski poslanik v Beogradu Carlo Galli je nastopil 25. junija t. l.

Manevri sovjetske armade se vršijo, kakor poročajo poljski listi, na rusko-poljski meji.

Zakon romunske princezinje Helene in bivšega romunskega prestolonaslednika je sedaj sodišče ločilo. Krivda je padla na prestolonaslednika radi nepristojnega obnašanja.

Italija naj se ne igra z ognjem. Pariški list »Matin« je resno povedal fašistični Italiji glede njenih odnošajev do Jugoslavije, da se naj ne igra z ognjem. Pravi, če bi Italija podvzela kak napad proti Jugoslaviji, bi to pomenilo konec fašističnega režima, ker ni lahko obnem držati milico in armado. Toda tudi v primeru, da bi se Italiji posrečilo zmagovito končati vojno, bi ne bilo v Evropi veselile, ki bi dovolila, da bi se Italija vgnezdila na Balkanu. Predvsem pa se mora Italija zavedati, da ima na svojem ozemlju 500.000 Hrvatov in Slovencev.

Prekrstitev Pekinga. Južnokitajska vlada je sklenila prekrstiti ime mesta Peking v Peiping. Glavno mesto postane Nanking.

Naše gibanje.

Prenehanje članstva. Krajevni odbor UVI v Ljubljani je na svoji redni seji dne 19. junija 1928 v smislu pravil Krajevnega združenja voj. invalidov čl. 6., odst. b) in čl. 7., odst. f) odnosno b) črtal sledeče člane: Antona Kozinca, Ivo Gracerja, Ivana Tobijasa, Martina Meznariča, Martina Kostanjevca, Franca Jurkoška, Vinko Resnika, Franca Rajgelja, Antona Grčarja in Ivana Simončiča. Zoper ta sklep imajo navedeni pravico pritožbe na redni kongres.

Krajevni odbor v Celju je sredi meseca junija t. l. na podlagi členov 5. in 7. društvenih pravil razposlal pozive vsem članom in članicam, ki so na zaostanku s članarino za prejšnja leta in za tekoče leto za poravnavo iste.

Nekaj jih je zaostanke že poravnalo, velika večina se pa pozivu še ni odzvala, zato podpisani odbor ponovno poziva vse one, da to čimprej store, sicer se bo postopalo z njimi v smislu zgoraj navedenih členov.

Pripetil se je slučaj, da je neki član poziv nekako demonstrativno vrnil z označbo »Se ne sprejme« in to s svojim podpisom. To je član, ki ob vsaki priliki rad kritizira in udriha po Udruženju, le svojih dolžnosti se ne zaveda. Temu nezavednemu članu povemo sledeče: V vsaki organizaciji morata vladati red in disciplina — in to je treba najprej držati. Ni pa treba misliti, da je naše Udruženje nogo gometna žoga, katero se lahko poljubno brca iz kota v kot. Ako misli, da bo vsled njegovega zavračanja pozivov trpela celota, se jako moti. Če prizadeti na tak način pojmuje organizacijo, je boljše, da se sam prostovoljno izključi iz nje. Onemu invalidu povemo, da,

ako se primeri še tak slučaj, se bo postreglo z imenom in se ga bo tudi ob drugi ugodnejši priliki spomnilo.

Invalidski zakon s pravilnikom z dne 17. novembra 1925 ima še v zalogi Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Celju. Na koncu zakona je tudi razvidnica osebnih prejemkov lahkih, težkih, popolnih in pretežkih invalidov preračunana v mesečne in celoletne prejemke, kakor tudi dodatkov za žene, otroke in roditelje. Kdor si želi nabaviti invalidski zakon, naj istega potom dopisnice naroči pri podpisnem odboru. Cena zakonu s poštnino vred znaša 15 Din.

Zagorje ob Savi. Krajevni odbor pozivlja vse one člane in članice, ki so bili prikrajšani na invalidnini in dodatkih vsled davka na ročno delo. Tekom meseca julija naj se gotovo javijo krajevnemu odboru, da bo poskrbel za nove sodne rešitve, ker je letošnji finančni zakon spremenil to vprašanje.

Okrajno sodišče je sicer samo pregledalo vse akte in nakazalo po novi določbi invalidnino, vendar pa opozarja na eventualne pogrške.

Da ne bi imeli dotični nepotrebnih potov v Litijo in stroškov, naj se zglasijo pri odboru.

Ponovno pozivljamo vse zamudnike za naročnino »Vojnega invalida«, da jo takoj poravnajo in store častno dolžnost.

Glede novih dodatkov za prirastke v družini naj se tudi vsak pobriga in pride k krajevnemu odboru, da bo zanj posredoval.

Krajevni odbor ljubljanski sporoča, da ne odgovarja na pismena vprašanja, če niso priložene znamke za odgovor.

Celje. V zadnji številki »Vojnega invalida« je krajevni odbor v Celju pozval vse člane, ki se še niso prijavili za legitimacije za trikratno polovično vožnjo. Navedel je, kaj morajo prinesiti s seboj. Pri tej priliki je pomotoma izostala zahteva glede slik.

Dostavljamo, da ima vsak prijavitelj prinesiti s seboj poleg 10 Din v gotovini in čezkovnega odrezka tudi sliko, ker se brez iste legitimacije ne more dobiti.

Trbovlje. Krajevni odbor javlja, da naj se invalidi in vdove, ki so tamošnji člani, obračajo v vseh svojih zadevah vedno le na sedanjega tajnika tov. Kokalja, ne pa na bivšega tajnika tov. Godca ali bivšega blagajnika tov. Kusa, ker ta dva nista več v odboru. Posebno one pozivlja, da pridejo čimprej k tajniku, ki imajo urediti svoje zadeve glede invalidnine po novem finančnem zakonu, po katerem se ne upošteva ročni davek. Invalidi, ki imajo dobiti nove legitimacije za vožnjo, naj prinesejo vsi svoje slike in po 10 Din v gotovini, da jim tajnik naroči legitimacije.

Naš predsednik pri kralju. Njegovo Veličanstvo kralj je blagovolil dne 20. junija t. l. sprejeti v avdijenco predsednika našega Središnjega odbora tov. Petra Lazareviča, invalida polkovnika. Avdijenca je trajala celo uro. Med pogovorom je kralj izpraševal z največjim zanimanjem za poedine stvari, ki se tičejo invalidov. Posebno pazljivo se je zanimal za člen 305. finančnega zakona (pod-

laga siromašnosti) in za bedno stanje roditeljev, ki so zgubili v vojni sinove.

V splošnem se je naš kralj, v katerem smo vedno našli zaščito, zelo zanimal za našnje težko stanje vojnih žrtev.

Zapreka je bila vedno do sedaj, ker se v našem parlamentu rešujejo vse druge ne tako važne stvari, kakor je invalidsko vprašanje.

Poslednji dogodki v parlamentu bodo najbrž še za nekaj časa odložili delo na vseh državnih poslih ter tudi na invalidskem vprašanju.

Pazite pri naročanju legitimacij. Nekateri zbiralci prijav za vozne legitimacije, posebno občine, so sprejeli tudi slike in prijave za vojne vdove. Po invalidskem zakonu in pravilniku za vozne olajšave vojne vdove nimajo pravice do teh legitimacij, ampak samo invalidi. Sicer je to res popolnoma krivično in je udruženje že večkrat v svojih zahtevah opozorilo na ta nedostatek, pa doslej ni ničesar opravilo. Zato ni potreba pošiljati prijav za vojne vdove, ker imajo iste s tem samo stroške, računovodstvo pa nepotrebno odgovarjanje.

Naši krajevni odbori, ki zbirajo prijave, naj pošljejo iste z denarjem vred, ker prihajajo izkazi s slikami, na denar pa večkrat pozabijo.

Krajevni odbor v Ormožu naznanja, da je preselil svojo pisarno v hišo Kletarskega društva v Ormožu. Pisarna posluje vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu od 1/8. do 1/2.12. ure. Med tem časom lahko članstvo vse opravi, zato naj se drži točno določenih dni.

Zdravljenje vojnih invalidov v Toplicah pri Novem mestu se prične 3. julija t. l. za vse upravičene invalide ljubljanske in mariborske oblasti. Obsega radio-emanacijske kopeli, po potrebi tudi mehanoterapijo; za ves čas zdravljenja brezplačna popolna oskrba (hrana in stanovanje) v Invalidskem domu v Toplicah.

Pravico do brezplačnega zdravljenja imajo na osnovi določil člena 10. inv. zak. preteški in popolni invalidi, izmed lahkih in težkih pa samo oni, ki plačujejo manj nego Din 20.— neposrednega davka, odn. osni, ki so radi revmatičnih in sorodnih boleznih proglaseni za vojne invalide.

Prošnje je nasloviti na velikega župana ljubljanske oblasti. Prošnji mora biti priloženo: 1. uradno poverjen prepis sodnega sklepa o priznanju invalidnine, 2. zdravniško izpričevalo uradn. zdravnika, da je zdravljenje potrebno, po potrebi pa še: 3. potrdilo davčnega urada o plačevanju neposrednega davka in 4. invalidsko uverenje o zadnjem pregledu.

Dobo zdravljenja določi v vsakem posameznem primeru kopališčni zdravnik povodom prve zdravniške preiskave. Nastanitev je skupna v Invalidskem domu za vse invalide brez izjeme.

Tombola. Krajevni odbor v Mokronogu priredi 8. julija t. l. veliko javno tombolo na vrtu gostilne »pri Jeriču«. Naj vsak pridno

LISTEK.

Ali je upravičena borba proti netunskim konvencijam?

(Nekaj značilnih odlomkov iz konvencij.)

Narod se upira sprejetju nettunskih konvencij. Ne samo Dalmacija, Slovenija in Hrvatska, tudi v Beogradu je tekla že kri radi njih. Iz Dalmacije prihajajo dan za dnem v Beograd sklepi dalmatinskih občin proti konvencijam. Zagreb je v svojem občinskem svetu z vsemi brez glasov par komunistov izrekel obsodbo nad konvencijami, a dr. Marinković in dr. Ninčić sta mnenja, da narod, ki se upira in protestira, ne ve, zakaj se brani, da nettunske konvencije ne vsebujejo nič slabega za našo državo. Eni govore tako, drugi govore zopet drugače.

Naša javnost si v mnogih pogledih ni na jasnem, kaj vse vsebujejo nettunske konvencije, ki so le nadaljevanje v skupščini že odobrenih, a od kralja ne sankcioniranih beograjskih konvencij. Zato ne bo odveč, ako tu navedemo nekaj značilnih odlomkov. Mnoge odločbe so skupne obema konvencijama in so v nettunskih le izpopolnjene.

V pogodbi o trgovini in plovitvi je Italijanom dovoljena popolna svoboda za oboje v naši državi in na našem morju. To velja tudi za industrijo in vse obrti ter za vse druge profesije. Tudi za plovitbo po dalmatinskih rekah. Italijani imajo po tej določbi pred vsemi našimi oblastmi in korporacijami iste pravice kot naši državljani, brez vsake omejitve. Ako bi dala naša država kedaj kak drugi državi — gre tu za države male antante! — kake posebne koncesije, morajo te takoj in brez kompenzacije stopiti v veljavo tudi za Italijo, odnosno za italijanska podjetja.

Trgovske družbe, zavarovalne družbe in navadna društva (javna ali privatna) iz Italije, ki hočejo v naši

državi delovati, se morajo smatrati, kakor da pripadajo naši državi. Italijani »brez kakršnekoli razlike glede kraja svojega bivanja, tudi pravne osebe in društva vsakršne vrste« smejo v naši državi imeti iste pravice, kakor naši državljani. Italijani smejo pri nas vršiti vsak posel, vsako profesijo, prosto prihajati k nam, potovati, tu prebivati in se naseliti, kjerkoli se hočejo v naši državi. Vse posle v naši državi lahko vrše tudi po svojih pooblaščenih, agentih in potnikih. Carinskih posredovalcev jim ne bo treba. Naša država ne bo smela »delati nikakršne razlike med našimi državljani in Italijani radi njih državljanstva«. Italijani bodo imeli polno svobodo, da si pri nas nakupijo ali prodajajo, da priposestevujejo bodisi kot darilo ali potom zakona, oporoke in podedovanja kakršnekoli premičnine ali nepremičnine. To se pravi: Italijani lahko na podlagi teh konvencij popolnoma svobodno ekonomsko prodirajo v našo državo kakor v kakšno kolonijo, tembolj, ker so si že ustanovili poseben močan denarni zavod za financiranje italijanskih podjetij v inozemstvu, da izvrše »pacifistično penetracijo« tujih dežel.

V plovitvi imajo Italijani razun kabotaže enake pravice z našimi. Tudi pristaniške takse so izenačene. V enem izmed sklepnih protokolov se naša država celo obvezuje, da »bo v teku treh mesecev donesla vse potrebne zakone o tonaži brodov, da bi se delalo po istih pravilih v obeh državah«. Pod tem se seveda lahko razume marsikaj. Saj je znano, da se Italijani že pripravljajo na to, da nam n. pr. vsilijo svoje zakone in uredbe o registraciji brodov po italijanskem registru, ki se ga niti italijanska parobrodna društva nočejo posluževati.

Veterinarska konvencija je na las podobna oni bivše avstro-ogrske, radi katere je bila bivši kraljevini Srbiji napovedana carinska vojna.

Prometna konvencija uveljavlja zopet t. zv. jadranske železniške tarife, s čemer bi se pospeševale iz-

ključno italijanske luke: Trst, Pulj, Kodini in Reka, in sicer »radi važnosti, ki jo imajo te jadranske luke za mednarodni promet«. O naših lukah nikjer niti besede. Nasprotno, one se ubijajo z nettunskimi konvencijami na korist Reke, odnosno bazena Theron de Revela.

Telegrafska konvencija nalaga naši državi obvezo, da »vrši preko Italije celokupno telegrafsko, kablografsko in radiografsko službo za Ameriko in druge izven evropske države«. Italija se na to tudi že pripravlja, ker hoče na naš račun dvigniti Trst in Reko, ki bi tako postala posredovalka med našim trgovskim in ostalim svetom.

Značilna nadaljna določba je, da bo v slučaju, če se v naših jadranskih vodah pokvarijo ali potrgajo naši telegrafski podmorski kabli, italijanska uprava izvršila potrebna popravila na naše stroške. Kaj to pomeni, vedo naši pomorščaki, ki imajo že danes velike muke pri nadziranju naše obale, ko se prikažejo »specijalne« italijanske ladje nenadoma v naše najbolj skrite kraje ob jadranski obali, da baje »popravijo naše telegrafsko podmorske kable«.

Najlepše je, da moramo po teh konvencijah lepo v miru pustiti vse stare in nove »kulturne« italijanske ustanove v naši državi, dočim so vse naše kulturne ustanove v Italiji barbarsko uničene. Posebej je še »tih« sporazum med g. Bodrerom in bogve katerim našim diplomatom, da morajo naši cariniki — proti vsem zakonitim določbam in pogodbam — propuščati brez plačila carine vse predmete, ki jih Italija pošlje tem svojim »kulturnim« ustanovam v naši državi, ki so namenjene raznarodovanju pečice izrodov našega naroda. Kdor zna misliti, ve, kaj to pomeni.

To je samo nekaj potez iz teh konvencij. Ze iz teh kratkih podatkov si lahko vsak napravi sodbo, ali je borba proti sprejetju konvencij v današnji obliki upravičena ali ne.

agitira za dobro udeležbo in razprodajo tablic, ker gre čisti dobiček v korist bednim vojnim žrtvam.

Zahvalim se za podporo 100 Din, katero mi je naklonil ljubljanski krajevni odbor, posebej pa tudi tov. Tomcu za priporočilo, ker je uvidel moj slabi položaj. Ostajam do zele nega groba zvest in vdani član invalid Jožef Kobal iz Vrbljenja.

Druge novice.

Neurje in toča. V Burgundiji na Francoskem, ki je znana po svojih vinskih nasadih, je pred kratkim divjalo silno neurje s točo, ki je bila velika kakor golobja jajca. V teh krajih že 1500 let ne pomnijo take strašne nevihte. Vinski pridelek je skoraj popolnoma uničen. — Tudi v Vojvodini je divjalo silno neurje. V mnogih krajih je padala debela toča, ki je napravila veliko škodo. Vihar je ruval drevesa in razmetaval opako s strehe. — V Požegi na Hrvaškem je besnelo tako neurje, da so bile mnoge hiše in trgovine poplavljenе. Uničeni so vsi sadovnjaki, vinogradi in polja. Toča je padala do četrtr kilograma težka, tako da so bili ljudje in živina, ki niso mogli priti pod streho, ranjeni. Škoda je ogromna.

Državni uradi zarubljeni. Ker dolguje državna blagajna mestni občini v Vinkovcih večje vsote, je bila izvršena zaplemba državnih uradov v Vinkovcih.

Preganjanje slovenskih novinarjev v Trstu. Karabinerji in fašistični miličniki so aretirali v Kopru urednika tržaške »Edinosti« Antona Greberja in upravnika, istega lista Pertota.

Velika železniška nesreča v Nemčiji, se je zgodila 10. junija t. l. Brzovlak Monakovo-Frankfurt je skočil iz tira. 22 je mrtvih in veliko ranjenih. Med ponesrečenci je več železničarjev. Lokomotiva in en vagon sta zletela 10 metrov nizdol po nasipu. Eden od osebnih vagonov je bil vržen na prednjega, katerega je popolnoma zmečkal.

Praktična posledica evropskega potovanja afganistanske kraljice. Kralj Amanulah, je došel v prestolnico kjer ga je sprejel Riza šah. Kljub protestu mohamedanske duhovščine, je bila kraljica oblečena v evropsko obleko ter je imela le tanek pajčolan, ki je le malo zakrival usta in nos.

Lakota v Braziliji. V severovzhodnem delu države vlada zaradi velike suše lakota. Na pomanjkanju je umrlo dosedaj 100 oseb.

Velika požarna katastrofa v kranjski okolici. V ponedeljek 11. t. m. je nepričakovano zadela vas Gornjo Belo ob cesti Golnik-Preddvor ob vnožju vitekega Storžiča velika požarna katastrofa, ki je grozila uničiti vso vas. Ogenj je upepelil devet objektov, večinoma stanovanjskih hiš ter osiromašil čez noč šest posestnikov. Škode je nad 900.000 Din.

1.000.000 brezposelnih v Zedinjenih državah. Za delavce v Zedinjenih državah so se razmere v zadnjem času zelo poslabšale. Zavladala je velika brezposelnost, zlasti v stekleni in premogovni industriji. Vsega skupaj je trenutno brezposelnih okoli 1.000.000 delavcev. Število samo deloma zaposlenih pa znaša celo 3.500.000. Plače so v primeri s cenami življenjskih potrebščin slabe. Pri železnicih je zaposlenih okoli 200.000 delavcev z dnevno mezdo po 17 dolarjev. Te številke naj bodo opomin onim, ki mislijo, da je za delavce v Ameriki še danes nekakšen raj.

Po vsej južni Tirolski je bil prepovedan pouk verouka v nemškem jeziku.

Francoska Narodna banka bo znižala obrestno mero od 4 na 3 $\frac{1}{2}$ %.

Poznič:

Iz spominske knjige.

Bolničarki v Rostovu ob Donu.

Objel sem belo nežno dlan
in roso imel sem v očesu.
Napisal sem oni ginljivi dan
v spominsko knjigo ji nekaj k slovesu:
V daljini mislil bom na te,
v dolini domači in vrh planin.
Če nikdar več ne vidiva se,
na te gojil bom vedno spomin.
Povem solncu, ki obema sije,
spomine dražestne ljubavi,
da srce zvesto za drago bije,
a srečna bodi sestra v daljavi.
Tebi ostal bom vedno hvaležen
za vse dobrotljivo storjeno,
vtopljen v snu gojil bom ljubezen
na Tebe preljubo, nikdar pozabljeno.
Takrat v milini nje lepih oči,
a zdaj le v življenjski bridkosti
ginevam in vedno v duši mi tli
ta sladki spomin v pretekli mladosti.
Napotal sem daleč se v stepo plan,
krog mene se veter podil je in rjul,
pred mano odprl se svet je prostran
in trop žerjavov mi v smer je plul.
Ko tja motrim zdaj v daljavo in dan,
kdo utolaži mi tožne boli?
Objeti ne morem več mehko dlan
in nje več videl ne bom nikoli.

Velikobritanska vlada je zopet preklicala gradnjo ene 10.000 tonske križarke.

Med Japonsko in Rusijo je bila podpisana konvencija o ribolovu v Tihem oceanu.

Seljaško fakulteto ustanove sovjeti v Moskvi. Fakulteta bo imela te tri oddelke: poljedelsko-gospodarski, zadružni in socialno-gospodarski.

Verdun in češkoslovaške žene. Nemška ženska liga za mir in svobodo na Češkoslovaškem je poslala te dni notranjemu ministru dr. Černyju dopis naslednje vsebine: Medtem ko se vrši v Pragi konferenca referentov razorožitvene komisije Zveze narodov in se je izjavil prosvetni minister dr. Hodža na kongresu in v parlamentu za pacifistično vzgojo mladine, pusti cenzura pasirati vojni film »Verdun«. Kdor je prisostvoval uprizoritvi pred povabljenim publiko in čul gromoviti aplavz, s katerim je spremljalo občinstvo vkorakanje zmagovalcev skozi Arc de triomphe v Parizu, si lahko predstavlja, kako učinkuje film na gledalce. Ne bo se jim utisnilo v spomin neizmerno trpljenje v strelskih jarkih niti neizrečene strahote, ki so jih morali prestati vojaki, niti razkosana trupla, niti žalostna puščava, na katere mestu so stali prej krasni gozdovi, ne, odločilni bodo zadnji prizori: delirij, ki ga je povzročila zmaga, glorijske, ki opravičuje vse strahote, smrt in opustošenje. Zadnji napis pravi, da je bil kupljen mir s smrtjo enega milijona ljudi, ki so padli samo pri Verdunu! Po zadnji statistiki je stala zmaga 26 milijonov človeških življenj, ne všteti vojnih poškodovancev. Niti te številke pa ne učinkujejo dovolj ostrašilno, da bi izsilile razorožitev. Zato protestirajo podpisane kar najostreje zoper uprizorjanje vojnega filma »Verdun« in zahtevajo, da se prepove.

Zdravje.

Angina. Letošnja zima nam je poleg raznih, močno razširjenih gripoznih obolenj naklonila še obilico angin, o katere epidemičnem značaju ne more biti nobenega dvoma, saj je v nekaterih rodbinah obolelo na nji po troje in več članov in vsak peti človek toži, da jo ima, da jo je prestal, ali da se mu »dela«.

Angina je vnetje nebesa, nebesnih svodov in bezgavk, mnogokrat tudi okoliša teh organov, povzročena pač vedno po bakterijski infekciji. Včasih je seveda angina samo simptom v poteku drugih nalezljivih bolezni, kot ošpic, škrlatinke, koz itd. A tudi kadar se, kakor sedaj v Ljubljani, pojavlja kot svojevrstna, navidezno le na omenjene organe omejena bolezen, kaže vse znake prave splošne infekcijske bolezni. To potrjujejo temperature, trganje po udih in sklepih, vnetja obkostnic in celo sluznic in seroznih open itd.

Prvi znaki bolezni se pokažejo navadno v veliki medlosti bolnika, ki se slabo počuti. Mnogokrat ga boli glava. Potem se pojavijo prve bolečine v goltancu, najprej navadno na eni strani, pri požiralniku. Kmalu nato oteko, časih prav izdatno omenjeni organi in bezgavke se posujejo z večjimi ali manjšimi sivkasto-belimi lisami. Sluznica je zatekla, boleča, zarudela in izločuje mnogo sluzi. Telesna temperatura se časih ob pošteni groznici dvigne do 40 stop. C in tudi višje.

Kjer je potek bolezni dobrohoten, pade v par dneh temperatura, nabrekline splahnejo, bezgavke se zmanjšajo in bolečina mine. Vsako pot pa seveda ni žalobog tako in bolezen se tudi sempatja v nekakšnih recidivah zavleče celo za več tednov, ne da bi se v tem času shujšala ali celo ogrožala življenje.

Drugače je pa tam, kjer inklinira bolezen zlokobnosti, kjer se trdovratno ugnezdi v 1 tonzili in jo zagnoji. Na ta način nastane tonzilaren absces. Še slabše je pa, kjer se infiltrat ne omeji, ampak prehaja kot prava flegmona na svojo okolico in se širi ne samo na bližnje dupline, ampak tudi na grlo in organe na vratu. Ker so pri flegmonoznem poteku bolezni otekline jako velike, je velika tudi nevarnost, da se bolnik zaduši ne glede na to, da časih te vrste angine nosijo na sebi znake prave sepse, za katero seveda skoro da ni rešitve. Kar se rešiti da, reši lahko samo brezobziren kirurgov nož.

Baš iz teh vzrokov lahko postane bolezen tudi jako nevarna, če pride v njenem poteku do flegmonozno-septičnega vnetja podčeljustnih žlez do tako imenovane Angine Ludovici, ki se pa pojavlja časih tudi kot samostojna epidemična bolezen.

Navadno pa poteka, kakor smo povedali, angina dobrohotno, ne ogroža resno zdravja in ne življenja. Seveda zanemarjati bolezen radi tega še ne velja. Ker je bolezen lažje preprečiti kot ozdraviti, je dobro, da profilaktično razkužujemo ustne, a tudi nosne dupline, kjer se naseljujejo kali. Znanе panflavin pastile bi čitateljem pri tej priliki poklicali v spomin, nadalje pogosto grgranje z ustno vodo, raztopino orticona v studenčici.

Če je bolezen ugotovljena, držimo bolnika na gorkem, posadimo ga v toplo kopel, dajmo mu piti vročega čaja ter svetujemo mu, da jemlje aspirin ali natrijev salicyl, predvsem

pa naj gleda, da pride iz kopalnice v posteljo, kjer naj se prepoti do dobra. Začetkom se polaga krog vratu lahko mrzle obkladke in grgra z vročo raztopino I Ogr resorcina na 100 gr vode in to čim česče mogoče. Seveda v težjih primerih, zlasti tam, kjer se dvigne temperatura nad 38 stopinj C, naj se vedno pokliče zdravnik. Za bolnike z opešanim srcem postane tudi relativno nedolžna angina lahko nevarna. Ko je bolnik bolezen prebolel, naj se še vedno čuva in naj se oblači toplo, dokler se popolnoma ne popravi in ne čuti, da je zopet pri svojih starih močeh. Nekatere ljudi tudi navidez čisto lahka angina težko zdela.

Zastrupljenje z mesom. Že nad sto let je pod imenom Botulismus znano zastrupljenje z mesom, klobasami itd., ki vsebuje bacillus botulinus: povzročitelj tega opasnega zastrupljenja izločuje izredno močan strup. Opasen je botulizem zaradi tega, ker inficirana živila ne izgledajo vedno, da so neužitna. Niso še tako razpadla, da bi smrdela, imajo pa večkrat žgoč okus. Najvažnejši pojavi botulizma so: netočen vid ali pa trepetanje pred očmi, težkoče pri požiranju, suh vrat, ohromelost in oslabele mišičevje tako, da se bolnik jedva drži pokonci. Umrljivost je jako velika in presega 50 %.

Pa tudi tisti, ki so tako zastrupljenje preživeli, še dolgo boleajo in znani so slučajji, v katerih so šele po štirih letih izginili zadnji pojavi bolezni. Kako se pa obranimo temu zastrupljenju? Če se meso speče ali skuha, se strup gotovo uniči. Pri večjih kosih mesa pa često potrebna temperatura ne sega do sredine. Razen tega se nahaja lahko strup v živežu, ki je bil del časa shranjen in katerega se ne kuha, kot n. pr. v salati. Če je enkrat bolezen izbruhnila, jo ozdravi samo Botulismus-Antitoxin. Ta protistrup je v stanu uničiti strup bacilov. On ne zboljša samo stanja, temveč bolezen popolnoma ozdravi.

O progresivni paralizi. Prvi sledovi o pojavu te, v prejšnjih stoletjih najmanj poznane duševne bolezni, ki pa ni — klinično vzeto — nič drugega kot kompleks psihotičnih znakov pod posebnimi pogoji luetično obolelega centralnega živčevja, odnosno posledica specifične infekcije — prvi sledovi o pojavu te bolezni torej segajo komaj dobrih sto let nazaj. Tedaj so opazili zdravniki, da je prognoza duševnih bolezni, v poteku katerih prične trpeti govorica bolnikov, slaba: da ti bolniki duševno vedno bolj propadajo, pobebejo in končno umro.

Potek bolezni in njen izid je bil torej najprej prvo poznani, dočim je ostal njen začetek in razvoj nepoznan. To je umevno, ker se bolezen razvija zavratno, se tako rekoč vtihotopi, da njenega pravega početka točno skoro nikoli ni moči ugotoviti. Kadar postane tolikanj izrazita, da opozori celo lajško bolnikovo okolico nase, tedaj je za zdravnika navadno že visoko razvita.

Prvi znaki bolezni se navadno pokažejo v tem, da se bolnik, ne da bi to sam opazil, izpremeni za okolico. Prej znan veseljak, postaja zamišljen, sanjav, redkobeseden, resen, delaven, skrben družinski oče, prične popivati, se vmešava v zanj neprimerne družbe, veseljači, ponočuje, se ne briga za svojo rodino, za svoj poklic in prične, prej dober gospodar, zapravljati denar. Drugi zopet otopi, se ne meni ne za poklicne posle, ne za blaginjo žene in otrok, poseda brezdelno okrog ali ne zmaguje več dela, ki mu je naloženo. V razčunih se pojavljajo nečuvne napake, v pisnih čudna mesta, nezmisli, potvorki besed in podobno. Bolnik ne more več slediti pogovoru, kaj še težjim razmotrivanjem, je razdražljiv ali potr, se zanemari telesno, postaja breztahten in indecenten, mnogokrat tudi jokav, otročji in je pristopen vsakojakim vplivom. Opozorljivo mu peša spomin, osobito za jake dogodke. Svojo okolico pogosto preseneča s povsem neumljivimi dejanji. Sem pa tja se pojavljajo kake bolj ali manj izrazite blodnje depresivnega, hipohondričnega ali sofoničnega in ekspanzivnega kolorita. Bolnik toži, da je zapuščen od celega sveta, da je proklet kot Kain, da mu vampir pije kri, da so mu ukradli želodec, da je postal kralj, knez, da poseduje 1000 žena, milijarde dolarjev itd. Skoro vse te blodnje se odlikujejo po svoji nestalnosti, neutrujenosti, neresnosti, predvsem pa po svoji absurdnosti. Časih jih bolniki tako rekoč en passant producirajo brez afektivnega naglasa, drugič pa se izkažejo povsem prežeti z njimi, tarnajo, moledujejo, vzdihujejo ali v dvojnem blaženstvu urbi et orbi oznanjajo svojo srečo, namišljeno svojo moč, bogastvo in imenitnost.

Slednja tako zvana ekspanzivna forma paralize je bila v prejšnjih desetletjih najpozornejša in zato tudi lajikom najbolj znana, ki so temu primerno bolezen tudi krstili

s samoveličjem. Danes so te ekspanzivne oblike vedno redkejše, dočim se širijo vedno bolj in bolj navadne dementne forme. Bolniki imajo v početku pogosto zavest bližajoče se težke bolezni, tožijo o glavobolu, postanejo nevrastenični, izgube spomin, otopo in prično polagoma, a stopnjema odpovedovati, duševno propadati in pobebijo do konca.

Bolezen pa ne kaže samo znakov duševnega obolenja, ampak jo spremljajo vedno tudi nevrološki simptomi, kot zrenice, ki se ne zožujejo več, če nanje posije luč, splošno tresenje, povišani refleksi in kar najbolj sili v ospredje: okrnjena govorica, ki se začne zatikati, postaja zamazana in zabrušana, tako da sčasom preide v nerazumljivo bebljanje.

V poteku bolezni se pojavijo pogosto tudi epileptičnim napadom slični takomenovani paralični napadi, po katerih se bolezen mnogokrat poslabša in ki puščajo bolnike ne redkokrat trajno ali samo mimogrede ohromljene.

V nadaljnjem poteku postajajo bolniki vedno bolj okorni, ne morejo več pravilno prijemat, ne nositi k ustom, ne redno požirati, ohromevajo, se ne morejo več držati na nogah, se ne morejo kretati in hoditi. Končno odpove vse in če jim kaka druga prilična bolezen, — n. pr. vnetje pljuč, sečnega mehurja, zastrupljenje krvi itd. — ne konča življenja, umro v težki duševni noči na omaganem srcu.

Bolezen se ne pojavi pred četrtem letom po infekciji, in okužene ogroža do najvišje starosti. Najpogostejše pa izbruhne nekako 15 do 20 let po okužbi. Od inficiranih oseb oboli na paralizirani približno 3 do 5%. Nekdanje razmerje obolenj med moškimi in ženskami, ki je nekdanj znašalo 8 : 1, se je v zadnjih letih po svetu premaknilo od 8 na 3 in več. Pri nas v Sloveniji smo pa — vsaj to pot, hvale bogu! — ostali — pri starem.

Jeza. (Misli vojnega invalida v današnji dobi.) Že star slovenski pregovor pravi, da jeza škoduje. Tudi vojne žrtve so premnogokrat na tem, da se jezijo. Kaj bi se tudi ne, saj invalidu ali vojni vdovi ne gre nobena stvar tako kot bi vsaj od daleč hotel. Toda, prijetneje je, ako se ne jezimo, še prijetneje pa, ako druge jezimo, za nas, seveda.

V prvi vrsti, ne hodimo v jezi k obedu, sicer bo prebava zašla v nered. Ako prideš opoldne domov ves razkačen ter vidiš, da je družina že zbrana okoli mize, reci kolikor mogoče prijazno: »bodite tako dobri ter počakajte, dokler se moja jeza ne poleže.« Nato greš v drugo sobo ali ven ter čakaš, da se oblak jeze razprhne. Nič se siliti, sicer bo še slabše. Ko je napad mimo, greš ter se vsedeš k družini, katera je sedaj vsa nabrskana, ker je morala čakati. Nič človeka tako ne razdraži kot to, ako ne dobi jesti, kadar bi rad. Lačneži delajo revolucije, siti jih pa potlačijo in vduše.

Slavni ameriški humorist Mark Twain je nekoč rekel: »Ako si jezen, šteje do sto. Šele ako to ne pomaga, prični kletiti!« Toda bolje je šteti, četudi dostikrat ne zadostujeta dve ničli za številko 1, pač pa štiri, ali celo več.

Horace Fletcher pripoveduje v neki knjigi, kako se je odvadil jezi. Nekega dne je dejal sam sebi: »Japonci so se tej človeški napaki odtujili, zakaj bi se jaz ne. Podal se je z nova na potovanje po svetu in vsa prejšnja jeza z vratarji, natakarkji, carinskimi in drugimi uradniki je takorekoč izginila. Neko jutro je zamudil vlak, v hotelu ga niso poklicali. Ubogi sluga si je mislil, sedaj jih bom pa slišal. Toda Fletcher je mirno dejal: »Ne govori o tem, saj ni bil to zadnji vlak, se bom pa z drugim peljal, ali pa jutri.« Živel je veselo in zadovoljno ter se nikdar ni jezil.

Ah, nikar se ne jezi, pravi marsikdo. Res je, male jezice se že da krotiti z vztrajno vajo. Toda, one velike jeze, nad zlobo tega sveta, ki nas je napravila, da nas smatrajo za manj vredne ljudi, te jeze nam pa nikdo ne vzame. In ponovno vzkipi v nas jeza, kadar zveemo za kako odredbo, ki udari po nas, vojnih žrtvah. Z zlatom vam bomo pokrili rane, ko se vrnete, tako so nam dejali 1. 1914. Sedaj nam pa napravljajo ovire celo pri trikratni polovični vožnji. Kdo bi se tu ne jezil. Mark Twain in Fletcher gotovo nista bila vojna invalida v Jugoslaviji, sicer bi drugače pisala.

Diagnoza na podlagi hipnoze. V neki vasici nemškega Schwarzwalda v Ottenheimu živita dva brata, sinova bogatega kmeta. Nihče od njiju ni študiral medicine, vendar oba zdravita ljudi in še celo ž velikanskim uspehom. Diagnozo bolnikov ugotavljata s hipnozo. Starejši brat hipnotizira mlajšega brata in ko se ta zamakne, pove boleznici pacienta, ki se je prišel diagnosticirati. Istočasno navede tudi zdravila, s katerimi se bolnik lahko izleči.

Ljudje, ki jim zdravniški pregled ni prijeten, zlasti preprosto ljudstvo, je vrelo k bratoma Rudolfu in Juliju Zeilerju v velikih množicah. In kar je najbolj čudno: Zeilerja so obiskovali taki pacienti, katerih ni mogel izlečiti noben izšolan medicinec. Alopaci so jih proglasili za neozdravljive.

Zanimivo je vedeti, da je mladi Zeiler v hipnotičnem stanju večkrat navedel bolezen, katere zdravnik ni mogel dognati. Diagnoze so se vselej izkazale za točne. Seveda se je glas o izrednih sposobnostih Zeilerja kmalu raznesel po svetu. V Ottenheim so se

začele valiti lavine nesrečnih bolnikov. Vsi so iskali pomoči pri »čudežnem« zdravniku. Naposled pa je stvar vzela žalosten konec. V Badnu so našli star zakonik, na podlagi katerega ima država pravico tožiti nešolane zdravnike zaradi mazaštva.

Besedo je dobil berlinski parapsiholog dr. Glogav, ki je izjavil, da so vse diagnoze, katere sta postavila brata Zeilerja, medicinsko točne in pravilne. Nato ju je sodišče, obsodilo iz formalnih razlogov na 100 mark kazni, dopustilo pa jima je, da se pritožita na vzklicno sodišče.

Raznoterosti.

Izkoriščanje gigantskih moči zemlje. (Vulkanska para kot pogonska sila. — Neizmerna zemeljska toplota.)

Zadnji kongres naravoslovcev v Leedsu, katerega so se udeležili največji učenjaki britanskega imperija, je obravnaval izredno važni in zanimivi problem, če se bo dalo v bližnji bodočnosti izkoriščati neizmerne toplotne množine v notranjosti zemlje v industrijske svrhe. Znani angleški učenjak dr. R. Grejon je opozarjal na naraščajoče pomanjkanje premoga v Evropi in posebej še v Angliji. Najboljši in najnaravnejši na-domestek za premog so toplotne energije v notranjosti zemlje. Notranjost zemeljske oble je že v globocini 180 milj raztopljena.

O fantastično visoki temperaturi, ki mora vladati v najgloblji notranjosti zemlje, nimamo niti približno zanesljivih podatkov. S precejšnjo verjetnostjo bi se pa moglo trditi, da bo povprečna temperatura zemeljske notranjosti enaka temperaturi solnčne površine. Udeležstvanje teh neizmernih toplotnih energij bi tisočkratno zadostilo vsem energijskim potrebam zemlje. Tisoči del te moči bi gnil vse stroje, ki se nahajajo na vseh petih delih sveta. Do izkoriščanja vseh gigantskih sil in moči v notranjosti našega planeta smo pa še daleč. Tega mnenja so bili vsi udeleženci kongresa. Lahko smo zadovoljni, če se kmalu okoristimo z zemeljsko toploto, ki ni globoko pod površino.

Prva in najbližja oblika izkoriščanja zemeljske toplote je gotovo ukročenje vulkanov. Vulkanizacija mora prvo stopiti v službo industrije. Malo je znano po svetu, da imamo že en tak slučaj. To je neka tovarna v okolici italijanskega mesta Voltera. Ta tovarna je začela obratovati začetkom vojne in njeni kotli se že od začetka kurijo z naravno paro, katero dajejo obsežna vulkanska tla. Ko se je izkoriščanje vulkanske pare že ob začetku tako dobro obneslo, so začeli graditi in urejati naprave, potem katerih danes vulkanska para že 60 milj naokrog goni in oskrbuje vse dinamostroje in tudi cestno železnico. Ustanovitelj tega podjetja je bil v Italiji naseljeni Francoz Franc Lardere. Nekaj podobnega se uvaja sedaj v Guatemali in sicer v večjem obsegu kot v Italiji. S tem je že dokazano, da bi se dalo več sto manjših vulkanov gospodarsko tako dobro izkoristiti, da bi se naglo in bogato poplačale vse investicije.

Izkoriščanje vulkanskih moči je samo ena smer in ena panoga v velikem vprašanju izkoriščanja toplote zemeljske notranjosti. Ves problem bo šele tedaj rešen, ko bo naši industriji in našemu gospodarstvu služila toplota iz zemlje povsod in ne samo na vulkanskih tleh. Pri iskanju te rešitve se svet seveda ne sme dati motiti od utopistične nade, da bo prodril do magne, do raztopljenih sredine zemeljske krogle. Tehnika zasleduje dosegljive cilje in sicer po stopnjah, enega za drugim. Dognano je, da se toplota v notranjosti zemlje od približno 50 do 50 metrov stopnjuje za eno stopnjo Celzija. V globocini dobrih dveh milj se voda že spremeni v paro. Če bi se skopalo tri milje globoko, bi se našle toplotne množine, ki bi zadostovale za strojni pogon. Tako daleč se pa še nikjer ne koplje, četudi je slavni tehnik in iznajditelj Charley Parson za to že razvil po Ameriki in Angliji veliko propagando. Sedaj se je šele našla velika finančna skupina, ki hoče v Angliji financirati poskuse po Parsonovih projektih ter tako pomagati tehniki za velik korak naprej.

Kako bo čez 30 let? Te dni je izšla 10.000. številka največjega londonskega dnevnika »Daily Mail«. Ob tej jubilejni priliki je objavilo uredništvo uspeh zanimivega vprašanja, ki ga je zastavilo uglednim domačinom in inostranskim znanstvenikom: Kako bo čez 30 let? Evo nekaj odgovorov:

Profesor Low, znan inženjer, meni, da vojna v tridesetih letih še ne bo odpravljena. Proučevanje atomov in sintetska kemija bosta dala ljudem nova orožja, čijih grozotnosti si ne moremo niti predstavljati. Tudi hranilna sredstva bodo tedaj drugačna, praktičnejša, kar bo zopet vplivalo na način vojskovanja.

Esnault-Pelterie, pionir francoskega zrakoplovstva, pravi, da bodo v treh desetletjih za zrakoplovne motorje uporabljali petrolej namesto bencina. Polet okoli sveta bo trajal 100 ur, že v treh letih pa bo človek z raketami plul nad zemeljsko atmosfero, kar bo omogočilo važna proučevanja planetarnega in zvezdnega prostora. Če pa se posreči razkrojevanje atomov, tedaj bomo že potovali na luno in na Mars.

Tudi tajnik vatikanske zvezdarne Pio Emanuelli misli, da bo človeštvo z izrabo atomske energije našlo način za potovanje do drugih planetov. Seveda z raketami.

Nemški kemik in zdravnik dr. Oppenheimer trdi, da bo razvoj fizijologije in psihologije uredil vprašanje produkcije. Človeštvo bo popolnoma obvladalo naravne sile in bo produciralo takšne ogromne množine življenjskih potrebščin, da mu ne bo nobene sile več. To bo

omogočilo življenje v sedanjih gladovnih ozemljih, ki so preobljudena. Ljudje pa bodo naselili velikanske dežele, ki štejejo danes le malo duš, na pr. Sibirijo, Avstralijo, Argentino.

Kako oživimo navidezno mrtve. Navidezna smrt je zelo pogosta. Vsak dan imamo take slučaje: ljudje se utopijo, zadušijo, obesijo ali jih pa ubije močan električni tok. Večinoma je težko določiti, ali so še živi ali že mrtvi. V vsakdanjem pomenu besede lahko rečemo, da niso niti živi, niti mrtvi, temveč v neobčutljivem stanju, iz katerega jih je pa mogoče še obuditi k življenju. Ta navidezna smrt je bolj pogosta, kot si predstavljamo, in mnogo ljudi, ki so jih smatrali mrtvim, bi bilo lahko obuditi k življenju.

Obstojata več načinov obujanja navidezno mrtvih. Treba je, da je vsakdo v tem oziru poučen, kajti vsakemu se lahko pripeti, da pride v položaj, v katerem lahko pomaga svojemu bližnjemu, predno dospe poklicani zdravnik.

Dosedaj najboljše znano sredstvo je način umetnega dihanja, ki ga je iznašel angleški fiziolog Schaefer. V inozemstvu se daje v njem obligaten pouk plavalnim mojstrom, ognjegascem in bolniškemu osebju. Obstoji v sledečem: Navideznega mrtveca položimo na trda tla (ne morda na posteljo ali zofo), s trebuhom (ne s hrbtom!) na zemljo. Roke mu stegnemo naprej, obraz obrnemo v stran. Nato poklekemo čezenj tako, da so nam bedra navideznega mrtveca med nogami, tako, da lahko sedemo na njegova meča. Stegnemo svoje roke in jih položimo odprte na hrbet navideznega mrtveca v višini njegovih zadnjih reber, tako da se palca skoraj dotikata. Nato pritiskamo počasi navzgor z vso svojo težo na trup, tako, da povzročimo izdihanje. Potem prenehamo s pritiskom, a pustimo roke na mestu in sedemo pone-srečencu na meča. Tu se izvrši vdihanje vsled elastičnosti reber in trebuha.

Nato spet začnemo s pritiskom od zadnjih reber navzgor in to počasi ponavljamo, tako, da pride kakih petnajst pritiskov na minuto.

Ta metoda je torej čisto enostavna in se da lahko takoj in povsod uporabiti, ter jo bi moral vsakdo poznati. Seveda ni takojšnjega uspeha, to se samo ob sebi razume. Traja dve do tri ure, dokler se navidezni mrtvec prebudi. Dogodili so se slučajji, ko je bilo treba s to metodo delati 7 ur, predno je bolnik začel sam dihati. Z njo so obudili k življenju nekega angleškega oficirja v Franciji, ki ga je med vojno puh granate vrgel v reko in je ležal pod vodo dve uri. Po peturnem umetnem dihanju po Schaeferjevi metodi se je spet zbudil k življenju. To je seveda čisto izreden slučaj in kaže uprav nadnaravno življensko silo tega častnika, vendar nam kaže, da bi se marsikdo, ki ga smatramo za utopljenca, le še dal obuditi k življenju.

Francoski zdravnik Panis je iznašel poseben stroj, imenovan R. A. P. (respiration artificielle Panis), s katerim je mogoče na umeten način, ne da bi se človek utrudil, izvrševati to metodo.

Drobtine.

Kdor ima opravka v angleškem parlamentu ni potreba, da bi nosil seboj uro, kajti v vseh 500 sobanah, kakor tudi na hodnikih so postavljene ure, ki natančno kažejo.

V Parizu imajo poseben muzej v katerem so shranjene samo knjige, ki opisujejo vojno. Teh je dosedaj 110.000 vseh jezikov brez časopisov, kateri so tudi tam shranjeni.

Poskuse so napravili ter dognali, da je pes popolnoma indiferenten napram filmu, toda mačka je pa preplašena kadar vidi v filmu psa.

Severni in zapadni narodi kakor znano ne pojedjo mnogo suhega kruha. Ker pa je surovega masla še vedno premalo za tolikšne potrebščine, izdelajo samo na Angleškem na leto nič manj kot 150.000 ton margarine, ali umetnega masla.

Izjava.

Z ozirom na to, ker me gotovi člani tukajšnje Krajevne organizacije Udruženja vojnih invalidov sumničijo, da vplivam na sklepe tukajšnega Krajevnega odbora posebno glede podpor enemu ali drugemu proslilu, izjavljam, da nisem v nikaki zvezi s takimi sklepi, ker sploh nisem v odboru in nimam sploh nobene pravice glasovati niti predlagati, pač pa izvršujem samo sklepe, ki mi jih odbor nalaga.

Toliko v vednost, da ne bo nesporazuma in neupravičenega sumničenja.

Pavel Ravnik l. r.,

pisarniški vodja Krajevnega odbora UVI

v Celju.

Razširjajte in čitajte naš list!

Izdaja Udruženje vojnih invalidov.
Odgovorni urednik: Stanko Tomc.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.
Zanjo odgovarja: France Štrukelj.